

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-10-10

Vår referens

Paulina Franzén

Utvecklingssamordnare

paulina.franzen@malmo.se

Remiss avseende Remiss Justitiedepartementet - Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott ASN-2025-17122

Sammanfattning

Justitiedepartementet föreslår i en lagrådsremiss att straffbarhetsåldern ska sänkas till 13 år för vissa allvarliga brott. Förslaget skiljer sig mot slutbetänkandet *Straffbarhetsåldern* SOU 2025:11) där den föreslagna straffbarhetsåldern var 14 år.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen avstyrker förslaget om en sänkt straffbarhetsåldern. Förslaget saknar stöd i bästa tillgängliga kunskap om effektiva åtgärder för att förebygga och motverka kriminalitet hos barn och unga. Det är inte förenligt med FN:s barnkonvention och de rekommendationer som FN:s barnrättskommitté ger inom detta område.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden beslutar att godkänna förvaltningens förslag till yttrande.
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar ärendet till kommunstyrelsen med omedelbar justering.

Beslutsunderlag

- Utkast till lagrådsremiss - Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott
- G-Tjänsteskrivelse remiss Justitiedepartementet - Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott
- Förslag till yttrande - Remiss Justitiedepartementet Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott

Beslutsplanering

ASN beredning 2025-10-01

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2025-10-09

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2025-10-23

Beslutet skickas till

Stadskontoret.

Ärendet

Kommunstyrelsen har gett arbetsmarknads- och socialnämnden möjlighet att yttra sig över ett utkast till lagrådsremiss från Justitiedepartementet (Ju2025/01945) med förslag om sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott.

I januari 2025 överlämnade utredningen sitt slutbetänkande *Straffbarhetsåldern* (SOU 2025:11). Betänkandet har remissbehandlats och arbetsmarknads- och socialnämnden har beslutat om ett yttrande till kommunstyrelsen 250320 (ASN-2025-3509).

I detta utkast till lagrådsremiss lämnas förslag som kompletterar förslagen i frågan om straffbarhetsåldern i slutbetänkandet. Övriga förslag som lämnats av Utredningen om skärpta regler för unga lagöverträdare bereds vidare i Regeringskansliet.

Sammanfattning av lagrådsremissen

Lagrådsremissen föreslår att straffbarhetsåldern ska sänkas till 13 år för vissa brott, i stället för 14 år som föreslogs i slutbetänkandet *Straffbarhetsåldern*. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Justitiedepartementet anser att det behövs åtgärder för att hantera den senaste tiden utveckling där ett fåtal barn, särskilt med koppling till kriminella nätverk, begår fler allvarliga brott. Den systematiska och organiserade brottsligheten har de senaste åren kommit att påverka allt fler delar av samhället. Den allvarliga brottsligheten bland unga kryper allt längre ner i åldrarna.

Lagrådsremissens förslag innebär att straffbarhetsåldern sänks till 13 år för brott med minimistrafvet fängelse i fyra år eller mer samt försök, förberedelse och stämpling till sådana brott. Regleringen föreslås vara tidsbegränsad och gälla i fem år.

Förslaget innebär inget ställningstagande till vilken påföljd barnen bör dömas till. Principen om att fängelse så långt möjligt bör undvikas för barn gäller. Ungdomspåföljderna ska i första hand väljas för unga lagöverträdare.

I likhet med slutbetänkandet anser Justitiedepartementet att det inte är lämpligt att sänka straffbarhetsåldern generellt. Eftersom det är ett fåtal barn som begår allvarliga brott, kan generella åtgärder påverka majoriteten av barn negativt. En generell sänkning skulle inte vara effektiv då rättsväsendet skulle behöva lägga stora resurser på att utreda och lagföra yngre barns mindre allvarliga brott.

Nämndens och kommunstyrelsens tidigare yttranden

I sitt yttrande gällande slutbetänkandet *Straffbarhetsåldern (SOU 2025:11)* invände arbetsmarknads- och socialnämnden mot utredningens förslag om sänkt straffbarhetsålder. Nämnden betonade att barn under 15 år bäst omhändertas inom socialtjänstens ram och att ett inträde i det straffrättsliga systemet i så unga år kan vara skadligt för barnets utveckling och rehabilitering.

Det förebyggande arbetet med stöd från socialtjänst, skola, fritidsverksamhet och polis i samverkan lyftes fram av nämnden som avgörande för att motverka att barn dras in i kriminalitet. En sänkning av straffbarhetsåldern kan motverka det förebyggande arbetet genom att fokus flyttas till repressiva åtgärder.

Nämnden hänvisade till barnkonventionens princip om barnets bästa. Det föreslagna systemet kan strida mot denna princip genom att inte fullt ut ta hänsyn till barns behov av vård och stöd framför bestraffning.

(M) och (SD) reserverade sig mot yttrandet.

Kommunstyrelsen avstyrkte förslaget i sitt yttrande, baserat på en samstämmig bedömning från samtliga berörda nämnder. Förslaget bedömdes riskera att försämra barns möjligheter till utbildning och rehabilitering. Det saknas evidens för att straffrättsliga ingripanden mot barn har brottsförebyggande effekt.

Stadskontoret delade nämndernas uppfattning att förslaget står i strid med barnkonventionens principer, i synnerhet artikel 40 om barn i kontakt med rättsväsendet, och att det saknas underlag för att motivera den typ av ingripande som föreslås.

Förvaltningens övervägande gällande aktuellt förslag i utkast till lagrådsremiss

Förvaltningens avstyrker lagrådsremissens förslag om sänkt straffbarhetsålder till 13 år av samma skäl som gällande slutbetänkandets förslag att sänka åldern till 14.

Det är mycket allvarligt att barn under 15 år blir involverade i allvarliga brott som sprängningar, skjutningar och mord. Samhället har starka skäl att reagera på denna utveckling och det pågår för närvarande en rad åtgärder inom det kriminalpolitiska området som rör barn och unga vilket gör det svårt att överblicka de samlade konsekvenserna av förändringar som ägt rum eller planeras. Det är inte lämpligt att vidta en så ingripande åtgärd som att sänka straffbarhetsåldern innan dessa konsekvenser och effekter är kända.

Att regeringen föreslår en så pass stor förändring jämfört med slutbetänkandet utan att en ny utredning genomförts är en brist, liksom att varken slutbetänkandet eller lagrådsremissen innehåller en plan för hur effekter och konsekvenser av denna åtgärd ska följas upp.

Såväl slutbetänkandet som lagrådsremissen redogör för att en sänkning av straffbarhetsåldern kan få negativa konsekvenser. Det finns risk att brottsligheten skulle

öka och inte minska. Det finns en risk att barn under 13 år rekryteras till att begå brott för att komma undan straff vilket bidrar till att kriminaliteten och våldet trycks ännu längre ner i åldrarna. Det riskerar att befästa barnens identitet som kriminella och att de fostras in i vidare kriminalitet. Förvaltningen vill understryka det som både slutbetänkandet och flertalet remissinstanser konstaterar, det vill säga att det inte finns någon forskning som ger stöd för att hårdare straff minskar kriminaliteten för unga lagöverträdare.

Socialtjänsten och rättsväsendet har ett gemensamt intresse av att förhindra och motverka att barn involveras i organiserad brottslighet, men har olika roller. De rättsvårdande myndigheternas insatser ska markera att samhället tar avstånd från brottet, medan socialtjänstens insatser utgår från barnets behov av stöd och skydd.

Ett ökat fokus på förebyggande insatser, stöd och rehabilitering är mer effektivt än straff för att minska brottslighet bland barn i yngre åldrar. Det finns behov av ett ökat nationellt stöd för att stärka kommunernas och rättsväsendets kunskap om effektiva insatser samt för implementering av sådana insatser. Arbetet måste vila på en tydlig vetenskaplig grund för att säkerställa att offentliga resurser används för insatser med dokumenterad effekt.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen vill slutligen ännu en gång lyfta att en sänkning av straffbarhetsåldern skulle strida mot barnkonventionen och mot FN:s barnrättskommittés uppmaning att under inga omständigheter sänka den lägsta straffbarhetsåldern. Kommittén rekommenderar konventionsstater som har nationella system med olika straffbarhetsålder att avskaffa dem till förmån för en generell lägsta straffbarhetsålder.

Ansvariga

Madeleine Moberg Enhetschef

Truls Hallin Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef